

Glasbena Matica v Ljubljani

priređi

v četrtek dne 17. januarja 1924

v Unionski dvorani

KONCERT

Izvaja se:

dr. A. Dvořak:

Stabat Mater

za soli, zbor in orkester.

Sodelujejo:

dr. Josip Čerin, dirigent,

gdč. Zdenka Zikova, sopran,

ga. Olga Borova, alt,

g. Marij Šimenc, tenor,

g. Julij Betetto, bas,

Muzika dravske divizijske oblasti

in pevski zbor Glasbene Matice.

Začetek točno ob 8. uri zvečer.

Dr. Antonin Dvořák

mož svetovne slave, se je rodil kot sin neimovitega krčmarja in mesarja 8. septembra 1841. v Nelahozevesi pri Kralupu na Češkem. Zgodaj je začel pri svojem stricu z glasbenim poukom in glasba ga je kot 16letnega dečka zvalila iz rojstnega kraja v Prago. Tu je obiskoval privatno orglarsko šolo in bil od leta 1862. do 1873. član gledališkega orkestra. Nato je bil organist v albertinski cerkvi v Pragi.

Kot skladatelj je prvokrat javno nastopil leta 1873. s himno «Dediči Bele gore», ki mu je prinesla velik uspeh. Leto zatem je poskusil z opero «Kralj in ogljar», a ta je že pri skušnjah propadla; Dvořák pa je v treh mesecih komponiral na isti libreto povsem novo delo, ki je popolnoma uspelo. Leta 1875. je dobil šestletno državno podporo ter se popolnoma posvetil kompoziciji, kateri je odslej žrtvoval ves svoj čas in vso svojo nadarjenost.

Leta 1877. je komponiral ciklus slovanskih plesov, ki so bliskoma raznesli njegovo ime po vsem muzikalnem svetu. Povabljen je bil na Angleško, v New Yorku je bil ravnatelj konservatorija in slednjič profesor kompozicije in ravnatelj konservatorija v Pragi, dokler ni nenadoma preminul 1. maja 1904.

Dvořákova plodovitost je bila vsestranska in srečavamo ga najpogostokrat na koncertnih sporedih vsega sveta.

Stabat Mater

je stara cerkvena pesem, katero pripisujejo pesniku Jacoponu da Todi, ki je živel v drugi polovici 13. stoletja. Marsikateri skladatelj se je že lotil te pesmi. Trajno vrednost imajo dela: Palestrinija, Haydna, Rossinija in Dvořáka.

Dvořákova «Stabat Mater» obsega 10 samostojnih točk.

Po kratkem uvodu se glasi skozi osem taktov v celem orkestru le en ton, iz katerega se vzpenjajo v oktavah drug za drugim posamezni glasovi, slikaje veličastno in pretresujočo situacijo: Kristus visi na križu. Glavni motiv se stopnjuje od najmirnejšega izraza do pretresujočega ff vsega orkestra. V njem je izražena vsa žalost božje matere, ki stoji pod križem. Žalobni molov tonov način prehaja v jasni dur, orkester slika široke zvočne meľodije in polagoma vstopa zbor, ki izraža težke misli s silnimi, srce pretresujočimi toni človeškega glasu. Vmes je vpleten kvartet solistov, ki pomnožuje mnogovrstnost vse polifonije in vredno spopolnjuje celotno sliko.

Druga točka, kvartet, muzikalno izraža Marijine bolesti ob Kristusovi smrti. Izvedena je v obliki četverglasne fuge, polne miline s stranskimi kontrapunktičnimi figurami. Proti koncu nam s tožnimi glasovi in posameznimi treslji na pavkah naznanja smrt Kristusovo.

Zbor prevzame tretjo točko, ki je biser dela. Pristne slovanske melodije se vrste v lahko umevni obliki ter v vsej Dvořákovih milini in lepoti. Glavni motiv, katerega obkrožajo v lahнем ritmu višji glasovi, je v basu. Mračnost celotnega kolorita je izražena na čudovito lep in duhovit način.

Basov solo v četrtem stavku je široka, proseča melodija, kateri kontrastujê odgovarja nežni ženski četveroglasni zbor — zbor angelov.

Stavek petega zbora je zgrajen na enostavnem motivu, ki se giblje sedaj gori in doli in prehaja sredi v markanten fugato.

Šesta točka tvori konsekventno odpevanje solista (tenor) in zbora. Skladatelj uporablja tu zgolj moški zbor. Visoko lego tenorskega solospêva spremljajo vijoline v visokih legah, v lepih kontrapunktičnih figurah, ki dajejo temu delu poseben sijaj.

Sedma točka je najlepši del vse skladbe. Vokalni zborovski stavki se menjavajo z orkestralnimi medigrami. Muzikalna misel se odlikuje po izredni milini in melodijoznosti ter krasno vpliva na poslušalca.

Temu sledi dvospêv med sopranom in tenorjem, ki je zgrajen po načinu klasičnih oratorijev; instrumentacija pa se poslužuje vse mnogovrstne novodobne tehnike.

Alt-solo v deveti točki se odlikuje po svojem vznesenem slogu, plemeniti melodiki in duhoviti obliki.

Poslednja točka je zbor s kvartetom. Zgrajen je v glavnem na motivih uvoda in prvega zbora.

Delo konča «Amen-fugata», ki je najmogočnejša točka vse skladbe. Glede izvajanja je silno težka in to zaradi težke hromatike, modulacije, hitrih koloraturnih figur, najraznovrstnejše krepke ritmike in glasovnih nastopov na nepoudarjenih taktovnih delih.

* * *

«Stabat Mater» je bila komponirana v letih 1876. in 1877. Izvajana je bila najprej v Pragi, svetovno slavo pa si je pridobila v Londonu leta 1883.

V Ljubljani se je prvič izvajala dne 23. in 27. marca 1893. pod taktirko Mateja Hubada, ki je tudi takrat naštudiral ves zborovski del.

STABAT MATER.

Kvartet in zbor: Stabat mater dolorosa
iuxta crucem lacrimosa,
dum pendebat Filius.
Cujus animan gementem,
contristatam et dolentem,
pertransivit gladius.
O quam tristis et afflicta
fuit illa benedicta
Mater Unigeniti!
Quae moerebat, et dolebat,
pia mater, dum videbat.
Nati poenas inelyti!

Kvartet: Quis est homo, qui non fleret,
matrem Christi si videret
in tanto supplicio?
Quis non posset contristari,
Christi matrem contemplari
dolentem cum Filio?
Pro peccatis suae gentis
vidit Jesum in tormentis,
et flagellis subditum.
Vidit suum dulcem natum
moriendo desolatum,
dum emisit spiritum.

Zbor: Eja mater, fons amoris,
me sentire vim doloris
fac, ut tecum lugeam!

Bassolo in zbor: Fac, ut ardeat cor meum
in amando Christum Deum,
ut sibi complaceam.
Sancta mater, istud agas,
crucifixi fige plagas
cordi meo valide.

Zbor: Tui nati vulnerati,
tam dignati pro me pati,
poenas mecum divide.

Tenorsolo in zbor: Fac me tecum pie flere
Crucifixo condolere,
donec ego vixero.
Juxta crucem tecum stare,
et me tibi sociare
in planctu desidero.

Zbor: Virgo, virginum praeclara,
mihi jam non sis amara:
fac me tecum plangere.

Duel: Fac, ut portem Christi mortem,
passionis fac consortem,
et plagas recolere.
Fac me plagis vulnerari,
fac me cruce inebriari,
et cruore filii.

Altsolo: Flammis ne urar succensus,
per te Virgo sim defensus,
in di iudicii.
Fac me cruce custodiri
morte Christi praemuniri,
confoveri gratia.

Kvartet in zbor: Quando corpus morietur,
fac, ut animae donetur
paradisi gloria!
Amen!

STABELET

DELNIŠKA TISKARNA, D. D. V LJUBLJANI.